

Τίτλος Μαθήματος: Κοινωνική Παιδαγωγική και βασικές παιδαγωγικές έννοιες

Κωδικός Μαθήματος: ΠΔ1250

Διδάσκων Βασίλης Πανταζής, pantazisv@uth.gr

Είδος Μαθήματος: Υποχρεωτικό

Εξάμηνο: 1^ο , 2^ο

Μονάδες ECTS: 6

Περιγραφή του μαθήματος:

Στο μάθημα επιχειρείται μια γενική επισκόπηση της Κοινωνικής Παιδαγωγικής και του ερευνητικού της πεδίου. Η προσέγγιση αυτή αποβλέπει στο να κατανοήσουν οι φοιτητές/τριες ποιο είναι το περιεχόμενο, οι σκοποί και οι στόχοι της Κοινωνικής Παιδαγωγικής, να προσδιορίσει το αντικείμενο και να αποκτήσουν με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές/τριες μια πρώτη σφαιρική εικόνα της Κοινωνικής Παιδαγωγικής. Οροθετείται το γνωστικό αντικείμενο και αναλύονται οι κυριότεροι επιστημονικοί όροι της Κοινωνικής Παιδαγωγικής. Επίσης αναλύονται οι σημαντικότεροι όροι που χρησιμοποιούνται στους επιμέρους τομείς και κλάδους της Παιδαγωγικής Επιστήμης, αλλά και στην εκπαιδευτική πράξη.

Σκοπός:

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές/τριες να αποκτήσουν μια γενική άποψη για τα θεματικά πεδία της Κοινωνικής Παιδαγωγικής, να ασχοληθούν με βασικές κατηγορίες για την οικοδόμηση και το στοχασμό της κοινωνικής εργασίας και συγχρόνως να γνωρίσουν και να εμβαθύνουν στις βασικές έννοιες που χρησιμοποιούνται στους επιμέρους τομείς και κλάδους της Παιδαγωγικής Επιστήμης, αλλά και στην εκπαιδευτική πράξη.

Αξιολόγηση:

Εξέταση γραπτή στο τέλος του εξαμήνου

Πρόοδος (ενδιάμεση εξέταση)

Διδακτική Μεθοδολογία:

Οι διαλέξεις αποτελούν βασική μορφή διδασκαλίας του μαθήματος. Σε αυτές παρουσιάζεται και αναλύεται η ύλη, οι στόχοι και η αξιολόγηση μαθήματος. Η παρακολούθηση των διαλέξεων είναι υποχρεωτική. Οι φοιτητές/φοιτήτριες ενθαρρύνονται να συμμετέχουν στις συζητήσεις που γίνονται. Επιδιώκεται ο διάλογος και η ανταλλαγή επιχειρημάτων σε σχέση με τα θέματα που παρουσιάζονται.

Σε ορισμένα βασικά θέματα του μαθήματος, η διδασκαλία συμπληρώνεται με ειδικές συζητήσεις κατά ομάδες φοιτητών (tutorials). Για τις συζητήσεις αυτές, διανέμονται έγκαιρα στους φοιτητές ερωτήσεις, πρακτικά θέματα και ασκήσεις, τις οποίες οι φοιτητές επεξεργάζονται μόνοι τους και παραδίδουν τις απαντήσεις στον καθηγητή. Στη συνέχεια, σε ειδική συνάντηση της ομάδας, γίνεται συζήτηση και ανάλυση του σχετικού θέματος.

Διδακτέα - εξεταστέα ύλη:

Ως διδακτέα και εξεταστέα ύλη του μαθήματος θεωρούνται τα περιεχόμενα των διαλέξεων, καθώς και τα αντίστοιχα συγγράμματα.

Λέξεις κλειδιά: παιδεία, εκπαίδευση, μόρφωση, κοινωνία, βιόκοσμος παιδιών, εφήβων και ενηλίκων, κοινωνική εργασία, δράση και φορείς της κοινωνικής παιδαγωγικής, πολιτικές και νομικές προϋποθέσεις, κοινωνικοπολιτισμικά δεδομένα.

Διάγραμμα περιεχομένων του μαθήματος:

1η εβδομάδα

Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Επιστήμη

- Θεμελιώδη προβλήματα της Παιδαγωγικής Επιστήμης
- Το γνωστικό αντικείμενο της Παιδαγωγικής Επιστήμης
- Παιδαγωγικά ιδεώδη

2η εβδομάδα

- Δομικά γνωρίσματα και βασικές προϋποθέσεις της παιδαγωγικής διαδικασίας
- Επιδιώξεις και μεθόδευση της παιδαγωγικής διαδικασίας
- Παιδαγωγικές ομάδες και εκπαιδευτικά ιδρύματα
- Το κοινωνικό πλαίσιο της παιδαγωγικής διαδικασίας

3η εβδομάδα

Βασικές παιδαγωγικές έννοιες:

- Παιδεία
- Εκπαίδευση
- Μόρφωση

- Αγωγή
- Συγκριτική Παιδαγωγική
- Διεθνής Εκπαίδευση
- Χειραφετητική Παιδαγωγική
- Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική
-

4η εβδομάδα

- Κοινωνικός αποκλεισμός
- Κοινωνικό ιδεώδες εκπαίδευσης
- Κοινωνία – Κοινωνική μάθηση
- Κριτική Θεωρία (Σχολή της Φρανκφούρτης)
- Κριτική Σκέψη
- Κυβερνητική στην εκπαίδευση
-

5η εβδομάδα

Εισαγωγή στην Κοινωνική Παιδαγωγική

- Βασικές έννοιες
- Η Κοινωνική Παιδαγωγική και η ανάγκη για «επιβιωτική» μάθηση
- Ιστορική προέλευση και η εξέλιξη της Κοινωνικής Παιδαγωγικής σε διαφορετικά κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά πλαίσια
- Παιδική Ηλικία – Εφηβεία – Ενήλικες
- Ο βίοςκοσμος παιδιών, εφήβων και ενηλίκων
- Φορείς κοινωνικής εργασίας, πολιτικές και νομικές προϋποθέσεις
- Κοινωνικοπολιτισμικά δεδομένα
- Φτώχεια (απόλυτη και σχετική)
-

6η εβδομάδα

Προσανατολισμοί της σύγχρονης Κοινωνικής Παιδαγωγικής

- Η Κοινωνική Παιδαγωγική σε μία πολύπλοκη και διαρκώς μεταβαλλόμενη (κοινωνικά, πολιτιστικά, πολιτικά, οικονομικά κ.λπ.) εποχή
- Ο ρόλος της Κοινωνικής Παιδαγωγικής στην παραγωγή κοινωνικής και εκπαιδευτικής πολιτικής

7η εβδομάδα

Θεωρητικά μοντέλα Κοινωνικής Παιδαγωγικής

- Η Κοινωνική Παιδαγωγική ως διεπιστημονικό πεδίο
- Παλαιά και νέα πεδία εφαρμογής της Κοινωνικής Παιδαγωγικής
- Η Κοινωνική Παιδαγωγική στην πορεία της ζωής (Παιδαγωγική, «Ανδραγωγική», «Γερονταγωγική»).
- Η συμπληρωματικότητα της τυπικής, μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης, στο πλαίσιο της Κοινωνικής Παιδαγωγικής
- Ιστορικό - κριτική προσέγγιση της παρουσίας και της πορείας της Κοινωνικής Παιδαγωγικής στο διεθνή χώρο.
-

8η εβδομάδα

- Κοινωνικά δίκτυα αλληλεπίδρασης
- Κοινότητες μάθησης
- Η εμπλοκή και οι δυνατότητες του σχολείου και της οικογένειας στις παρεμβάσεις της Κοινωνικής Παιδαγωγικής
- Οι λειτουργίες των κοινωνικοπαιδαγωγικών «ιδρυμάτων»
- Εθελοντισμός στα πλαίσια της κοινωνικοπαιδαγωγικής δράσης
-

9η εβδομάδα

- Η κοινωνικοπαιδαγωγική λειτουργία του νηπιαγωγείου και του σχολείου
- Ο εκπαιδευτικός ως κοινωνικός παιδαγωγός
-

10η εβδομάδα

- Η ευρύτητα, το πολυδιάστατο πεδίο εφαρμογής και η πολλαπλότητα των ρόλων της Κοινωνικής Παιδαγωγικής
- Θεμελιώδεις αξίες και αρχές και βασικές θέσεις, προτεραιότητες και θεωρήσεις της Κοινωνικής Παιδαγωγικής
- Η Κοινωνική Παιδαγωγική ως διεπιστημονικός χώρος. Ανάδειξη και δυνατότητες αξιοποίησης των διεπιστημονικών συνεργειών
-

11η εβδομάδα

- Σημαντικά κοινωνικοπαιδαγωγικά προβλήματα

- Η Κοινωνική Παιδαγωγική ως «λειτουργικό ενδιάμεσο» μεταξύ ατόμου και κοινωνίας
- Ο παρεμβατικός ρόλος της Κοινωνικής Παιδαγωγικής *ισχυρός προληπτικός και μαχητικά παρεμβατικός ρόλος της Κοινωνικής Παιδαγωγικής*
- Σχεδιασμός, οργάνωση, υλοποίηση και αξιολόγηση κοινωνικοπαιδαγωγικών παρεμβάσεων τόσο σε σχολικά (τυπικά) και όσο και εξωσχολικά (άτυπα) εκπαιδευτικά συστήματα
-

12η εβδομάδα

- Κοινωνικοπαιδαγωγική αντιμετώπιση προβλημάτων με έμφαση αυτών που εκδηλώνονται στην τάξη και στο περιβάλλον του νηπιαγωγείου και του σχολείου
- Μελέτη κρίσιμων περιστατικών σχετικών με την παιδική/εφηβική παραβατικότητα (π.χ. βία στο περιβάλλον του νηπιαγωγείου, του σχολείου και της κοινότητας κ.λπ.).
- Δυνατότητες κοινωνικοπαιδαγωγικής παρέμβασης από διεθνή και ελληνικά κοινωνικοπαιδαγωγικά προγράμματα.
- Ανάδειξη των κοινωνικοπαιδαγωγικών διαστάσεων (των πολλών μορφών) της ετερότητας, της μοναδικότητας και της ταυτότητας κάθε ανθρώπου.
- Κοινωνική Παιδαγωγική και «ευπαθείς» κοινωνικά ομάδες - Κοινωνικοπαιδαγωγική προσέγγιση «ευπαθών» κοινωνικά ομάδων από το σχολείο και την κοινότητα με την οργάνωση και ανάπτυξη σχετικών δράσεων.
-

13η εβδομάδα

- Μέθοδοι έρευνας και μεθοδολογικά προβλήματα της Παιδαγωγικής Επιστήμης.
- Επιστημολογική θεώρηση της Κοινωνικής Παιδαγωγικής και μεθοδολογικές προεκτάσεις
- Ζητήματα μεθοδολογίας της Κοινωνικής Παιδαγωγικής, που απορρέουν από την επιστημολογική της υπόσταση.
- Διεξαγωγή, δυνατότητες και προοπτικές της κοινωνικοπαιδαγωγικής έρευνας
- Μεθοδολογικές πρακτικές και τεχνικές της Κοινωνικής Παιδαγωγικής

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Μυλωνάκου - Κεκέ, Η. (2013). *Κοινωνική Παιδαγωγική: Θεωρητικές, Επιστημολογικές και Μεθοδολογικές Διαστάσεις*. Αθήνα: Διάδραση.

Μυλωνάκου - Κεκέ, Η. (2003). *Ζητήματα Κοινωνικής Παιδαγωγικής*. Αθήνα: Ατραπός.

Καναβάκης, Μ. (2002). *Κοινωνική Παιδαγωγική*. Αθήνα: Παπαζήση.

Reble, A., (2008). *Ιστορία της Παιδαγωγικής*. Αθήνα: Παπαδήμα.

Κρίβας, Σπ. (2007). *Παιδαγωγική Επιστήμη: Βασική Θεματική* Αθήνα: Gutenberg.

Πυργιωτάκης Ι. Ε., (1999). *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Επιστήμη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ξωχέλλης Π. (1997). *Θεμελιώδη προβλήματα της Παιδαγωγικής Επιστήμης*. Εισαγωγή στην Παιδαγωγική. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

Ξωχέλλης Π. (Επιμ.) (2009). *Λεξικό της Παιδαγωγικής*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

Χατζηδήμου Δ. (1999). *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική. Βασικές έννοιες και βασικά ερωτήματα της Παιδαγωγικής*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.